

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/88/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113221835
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 03. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8113221835.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a sudcov JUDr. Michala Boroňa a JUDr. Elišky Wagshalovej v právnej veci žalobcu: Home Credit Slovakia, a.s., Teplická 7434/147, 921 22 Piešťany, IČO: 36 234 176, zast. Advokátskou kanceláriou ERASMUS LEGAL, s.r.o., Justičná 9, 811 07 Bratislava, proti žalovanému: F. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom F. M. 4, XXX XX F., t. č. na neznámom mieste, zastúpený opatrovníčkou Y. U., súdnou tajomníčkou Okresného súdu Vranov nad Topľou, za účasti vedľajšieho účastníka Združenie na ochranu občana spotrebiteľa M., A.. legionárov 5, XXX XX F., právne zastúpený JUDr. Zdeňkou Vokálovou, advokátkou v Prešove, Hlavná 61, v konaní o zaplatenie 505,70 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 17C/222/2014-60 zo dňa 26.11.2014 jednohlasne takto

rozhodol:

- I. P o t v r d z u j e sa rozsudok vo výroku o zamietnutí návrhu vo zvyšku a vo výroku o trovách konania.
- II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

Okresný súd Prešov (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi istinu 348,86 Eur s 8,76 % ročným úrokom z omeškania od 13. 04. 2011 do zaplatenia a nahradiť trovy konania, ktoré predstavujú náklady za súdny poplatok 11,39 Eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 53,24 Eur, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Konanie v časti o 20,54 Eur zastavil a v prevyšujúcej časti nárok zamietol.

Skutkovo mal za preukázané, že v úverovej zmluve uzavretej medzi účastníkmi dňa 08.04.2010 sa nachádza v nesprávnej výške uvedená úroková sadzba, ktorá podľa zmluvy je 38,41 %, správne mala byť uvedená vo výške 23,82 % a nesprávne uvedená RPMN v zmluve 46,8 %, ktorá správne mala byť uvedená vo výške 50,26 % (podľa internetovej kalkulačky pre výpočet úrokovej sadzby a RPMN pri spotrebiteľských úveroch). Dospel k záveru, že tieto nesprávne údaje základných náležitostí podľa § 4 ods. 2 písm. h) a k) zákona č. 258/2001 Z. z. sú v neprospech spotrebiteľa a majú za následok, že takýto úver, ktorý neobsahuje náležitosti podľa ods. 2 písm. a), b), d) - j), k), l), je bezúročný a bez poplatkov. Z tohto dôvodu má žalobca nárok na vrátenie zostatku poskytnutého úveru, t. j. 389,- Eur - 40,14 Eur, t. j. 348,86 Eur v zmysle § 457 Občianskeho zákonníka. V tejto časti priznal žalobcovi a vo zvyšku ho ako nedôvodný zamietol.

Poukázal na ust. § 3 ods. 1, § 39, § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1, § 457, § 517 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch.

Vzhľadom na to, že žalobca vzal návrh späť v časti o zaplatenie sumy 20,54 Eur podaním zo dňa 24. 11. 2014 v časti týkajúcej sa kapitalizovaných úrokov z omeškania za obdobie od 13. 04. 2011 do 15. 07.

2013, prvostupňový súd podľa § 96 ods. 1, 2, 3 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) konanie v tejto časti zastavil.

Žalobcovi priznal úrok z omeškania vo výške 8,76 % ročne z priznanej istiny odo dňa 13. 04. 2011, kedy sa žalovaný dostal do omeškania s plnením.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. s poukazom na čiastočný úspech žalobcu.

V zákonnej lehote podal žalobca odvolanie proti rozsudku prvostupňového súdu a to proti výroku o zamietnutí návrhu a výroku o vo výroku o trovách konania. Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu tak, že žalobe vyhovie v celom rozsahu, ako aj v časti trov prvostupňového konania, resp. zrušil rozhodnutie prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň si uplatnil náhradu trov odvolacieho konania.

Žalobca v podanom odvolaní namieťa postup súdu vo vzťahu k zisteniu súdu o výške RPMN s použitím kalkulačky uvedenej na webovej stránke. Tvrdí, že v zmysle § 120 O.s.p. bol povinný umožniť žalobcovi vyjadriť sa k takto vykonanému dôkazu, čo však prvostupňový súd neurobil. Takýto postup súdu má za následok jeho nesprávne rozhodnutie, a bola mu odňatá možnosť konať pred súdom. Namietal, že využitie kalkulačky uvedenej na webovej stránke, ktorej prostredníctvom dospel prvostupňový súd k inému výpočtu RPMN, nemôže byť nosným a relevantným dôkazom o chybnom výpočte RPMN zo strany žalobcu. V prípade ak by pochybnosti pretrvávali aj po predložení podrobného výpočtu zo strany žalobcu, prvostupňový súd mohol ustanoviť znalca v odbore finančníctva na overenie si uvedeného. Napadnuté rozhodnutie považoval zároveň v rozpore s právom na spravodlivý proces garantovaný v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a s princípom predvídateľnosti práva. Dodal, že prvostupňový súd vypočítal RPMN prostredníctvom interaktívnej kalkulačky uvedenej na internete chybne, keď nesprávne aplikoval Zákon o spotrebiteľských úveroch. V prílohe k odvolaniu priložil prepočet RPMN, z ktorého mal za zrejmé, že RPMN bola žalobcom vypočítaná správne.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd v rámci svojich kompetencií vyplývajúcich z ustanovenia § 10 ods. 1 O.s.p. preskúmal vec v napadnutej časti t. j. vo výroku, ktorým prvostupňový súd vo zvyšku nárok zamietol a vo výroku o trovách konania spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad uvedených v ustanovení § 212 O.s.p., bez nariadenia pojednávania v zmysle ustanovenia § 214 O.s.p. s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia oznámil na úradnej tabuli súdu dňa 14.03.2016 a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. Predmetom preskúmania rozsudku prvostupňového súdu nebol výrok o vyhovení žalobe, ktorý nebol odvolaním napadnutý a nadobudol právoplatnosť (§ 206 ods. 2 O.s.p.).

Výzvou zo dňa 28.01.2016 boli účastníci konania upozornení na možnosť použitia §§ 3 a 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) v znení účinnom v čase uzavretia úverovej zmluvy postupom podľa § 213 ods. 2 O.s.p.

Žalobca sa k predmetnej výzve vyjadril, že na základe porovnania výšky odplaty dohodnutej medzi účastníkmi 23,83 % s maximálnou prípustnou výškou odplaty pre daný úverový vzťah 79,08 % si uplatnil uvedený úrok dôvodne a v súlade s príslušnými právnymi predpismi. Dohodnutú výšku úroku považoval za primeranú. Mal za nesporné, že dojednanie o výške úroku za poskytnutie úveru medzi účastníkmi je platným dojednaním, na základe čoho vznikol žalobcovi nárok na zaplatenie uplatneného úroku z úveru v celom rozsahu. Uviedol, že ak existuje taká právna úprava, ktorá ustanovuje, aká výška odplaty je maximálne prípustná, tak nemôže byť zároveň súdom stanovená ako v „rozpore s dobrými mravmi“. Najprv je potrebné posudzovať vzťahy podľa platných právnych predpisov a len veci týmto neupravené následne posudzovať napríklad aj či sú v súlade s dobrými mravmi.

Podľa § 39 zákona OZ, neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 3 ods. 1 OZ, výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Aj keď Občiansky zákonník neobsahuje legálnu definíciu pojmu dobré mravy, právna teória a ustálená súdna prax pod pojmom dobré mravy rozumie pravidlá morálneho charakteru, všeobecne platné v demokratickej spoločnosti, v ktorej sa uplatňuje a presadzuje vzájomná slušnosť, ohľaduplnosť a vzájomné rešpektovanie, pričom tieto pravidlá ako súhrn určitých etických a kultúrnych noriem v spoločnosti sú všeobecne uznávané.

Úroky za poskytovanie peňažných prostriedkov podliehajú súdnej kontrole vo svetle princípu dobrých mravov (§ 39 OZ). Doterajšia judikatúra súdov nespochybnila, že neprimerané úroky sú v rozpore s pravidlami správania sa, ktoré sú v spoločnosti v prevažnej miere uznávané a predstavujú základný hodnotový poriadok.

Hoci maximálna výška úrokov (ako odplaty za užívanie požičanej finančnej čiastky) pri peňažných pôžičkách ani pri úveroch nie je žiadnym právnym predpisom limitovaná a je ponechaná výlučne na dohodu zmluvných strán, nie je neobmedzená. O takýto stav pôjde spravidla vtedy, ak dohodnuté úroky presiahnu mieru úrokov poskytovaných peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy (porov. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci 1MCdo 1/2009 zo dňa 31.07.2009).

Z úverovej zmluvy uzavretej medzi účastníkmi konania dňa 08.04.2010 vyplýva, že žalobca poskytol žalovanej úver vo výške 389,- Eur s mesačnou splátkou 40,14 Eur, počet splátok 12, ročná úroková sadzba 38,41 %, RPMN 46,8 %, priemerná hodnota RPMN 48,66 %, celkové náklady spotrebiteľa 92,68 Eur, dátum prvej splátky 08.05.2008, úhrada nasledujúcich splátok vždy do 20. dňa v kalendárnom mesiaci a lehotou splatnosťou ku dňu 20.04.2011.

Nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že predmetná zmluva je uzavretá medzi podnikateľom a spotrebiteľom a že má navyše podobu štandardnej formulárovej zmluvy, ktorá je typická tým, že sa uzatvára vo viacerých prípadoch a že spotrebiteľ spravidla jej obsah nemení vzhľadom na formulárovú predtlač.

Z internetovej stránky Národnej banky Slovenska odvolací súd preveril úrokové miery podobných úverov v bankách a zistil, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v apríli 2010 bežný úrok predstavoval 12,61% p.a.

V konkrétnom prípade, teda dohodnutý úrok, viac ako 3-násobne prekračuje úrokovú mieru dohodnutú pri úveroch, ktoré poskytovali banky v čase uzavretia úverovej zmluvy, a taký nie je akceptovateľný.

Dojednanie úrokov zo spotrebiteľského úveru vo výške 38,41 % ročne, ktorá miera viac ako trikrát prevyšuje priemernú mieru úrokov obdobných spotrebiteľských úverov, poskytnutých v danom čase (12,61 %), porušuje všeobecne rešpektované pravidlá morálneho charakteru, teda je v rozpore s dobrými mravmi. Keďže dojednanie úrokov z úveru je podstatnou náležitosťou zmluvy o úvere, neplatnosť tohto dojednania pre rozpor s dobrými mravmi spôsobuje neplatnosť celej úverovej zmluvy podľa § 39 OZ.

V tejto súvislosti možno poukázať aj na rozsudok Krajského súdu v Prešove vo veci 3Co/151/2013 zo dňa 25.09.2013, ktorý konštatoval, že vzhľadom na vyššiu mieru rizika pri poskytovaní úveru nebankovými subjektmi sa dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie viac ako 100 % proti priemeru bánk. K podobnému záveru dospel Krajský súd v Prešove aj v rozsudku sp. zn. 16Co/71/2011 zo dňa 08.12.2011. Dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 OZ, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak je právny úkon absolútne neplatný.

Úrok z úveru vo výške odporujúcej dobrým mravom, s ktorým zákon spája absolútnu neplatnosť (§ 39 OZ), nemožno obhajovať ani princípom zmluvnej slobody. Zmluvná sloboda účastníkov právneho vzťahu nie je neobmedzená a nesmie vybočiť z určitých aj právom akceptovateľných hraníc. Jednou z týchto hraníc je inštitút dobrých mravov (porov. 1MCdo 1/2009, 21Cdo 1484/2004 /ČR/). Súdu neprináleží ich upravovať tak, aby zodpovedali zákonnej požiadavke súladu s dobrými mravmi (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-618/10 Banco Español). Odvolateľ poukazuje na „vtesnanie sa“ do administratívneho limitu. Je však potrebné rozlišovať medzi inštitútom úrokovej sadzby (úroky za úver) a inštitútom RPMN (ročná percentuálna miera nákladov). Administratívny strop zákonodarca stanovil nie na úroky, ale na RPMN, ktorá ročná percentuálna miera nákladov zahŕňa aj poplatky a obdobie splácania. Ide o celkové náklady na úver. Nariadenie vlády č. 238/2008 Z. z. a ani žiadny všeobecne

záväzný predpis nijako neobmedzil súdy, aby korigovali neprímerane vysoké úroky, ktoré sú síce zložkou pre výpočet RPMN, no nie sú vyňaté z posudzovania dodržania imperatívu dobrých mravov zo strany súdu. Zákon č. 258/2001 Z. z. stanovuje pojem RPMN a aj spôsob jeho výpočtu. Nariadenie vlády SR č. 238/2008 Z. z., na ktoré poukazuje žalobca používa pojem odplata. Tento pojem však bližšie nedefinuje. Určuje len maximálnu výšku, ktorú by odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru nemala presiahnuť. Žalobca nerozlišuje inštitút úrokovej sadzby, t. j. úroky za poskytnutý úver a inštitút ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN). Zákonodarca stanovil administratívny strop na RPMN, nie na úroky. RPMN zahŕňa aj poplatky a obdobie splácania. Ide o celkové náklady na úver.

Nariadenie vlády č. 238/2008 Z. z. a ani žiadny všeobecne záväzný predpis nijako neobmedzil súdy, aby korigovali neprímerane vysoké úroky, ktoré sú síce zložkou pre výpočet RPMN, avšak nie sú vyňaté z posudzovania dodržania imperatívu dobrých mravov zo strany súdu.

Pretože je úverová zmluva neplatná pre rozpor s dobrými mravmi podľa § 39 OZ, má žalobca nárok len na vrátenie plnenia, ktoré žalovanému podľa tejto neplatnej zmluvy poskytol.

Odvolačný súd potvrdil rozsudok vo výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti ako vecne správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Správne tiež prvostupňový súd rozhodol o trovách konania podľa pomeru úspechu a neúspechu (§ 142 ods. 2 O.s.p.). K námietke odvolateľa je potrebné uviesť, že prvostupňový súd konštatoval nepriznanie trov konania s poukazom na prevažnú mieru neúspechu žalobcu. Jeho záver je správny. Žalobca si uplatnil nárok vo výške 505,70 Eur s úrokom z omeškania. Podľa § 142 ods. 2 O.s.p., ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V prejednávanej veci je pomer úspechu žalobcu 37,97 % a tak záver prvostupňového súdu o priznaní náhrady trov konania žalobcovi v tomto pomere možno považovať za správny.

Z uvedených dôvodov odvolací súd potvrdil rozsudok v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania ako správny (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Úspešnému žalovanému v odvolacom konaní trovy nevznikli a tomu zodpovedá aj výrok o nepriznaní trov odvolacieho konania postupom podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.